YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

1 päivänä helmikuuta 2005 *

Asiassa C-203/03,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 12.5.2003,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään N. Yerrell ja H. Kreppel, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Itävallan tasavalta, asiamiehinään H. Dossi ja E. Riedl, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, C. W. A. Timmermans ja A. Rosas sekä tuomarit J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric (esittelevä tuomari), J. Malenovský, J. Klučka, U. Lõhmus ja E. Levits,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.7.2004 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Itävallan tasavalta ei ole noudattanut miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40) 2 ja 3 artiklan sekä EY 10 ja EY 249 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt kyseisen direktiivin säännösten vastaisesti voimassa

— 4.10.2001 annetun Verordnung des Bundesministers für Wirtschaft und Arbeit über Beschäftigungsverbote und -beschränkungen für Arbeitnehmerinnen -nimisen asetuksen (naispuolisten työntekijöiden työskentelyä koskevista kielloista ja rajoituksista annettu liittovaltion talous- ja työministerin asetus; Bundesgesetzblatt, jäljempänä BGBl. II, 356/2001; jäljempänä vuoden 2001 asetus) 2 §:ssä rajoitetuin poikkeuksin säädetyn yleisen kiellon, joka koskee naisten työskentelyä maanalaisen kaivosteollisuuden alalla, ja

— 25.7.1973 annetun Druckluft- und Taucherarbeiten-Verordnung -nimisen asetuksen (paineilma- ja sukellustyöstä annettu asetus; BGBl. 501/1973; jäljempänä vuoden 1973 laki) 8 ja 31 §:ssä säädetyn yleisen kiellon, joka koskee naisten ottamista tämän tyyppisiin töihin,

ja velvoittamaan Itävallan tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

2 Itävallan tasavalta vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta vuoden 2001 asetusta koskevilta osin ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut,

sekä siltä osin kuin yhteisöjen tuomioistuin ottaa kanteen tutkittavaksi,

— hylkää kanteen ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

3 Naisten pitämisestä maanpinnanalaisissa töissä kaikenlaatuisissa kaivoksissa 21.6.1935 tehdyn Kansainvälisen työjärjestön (jäljempänä ILO) yleissopimuksen nro 45, jonka Itävallan tasavalta on ratifioinut vuonna 1937, 2 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Naista älköön ikään katsomatta, käytettäkö töissä maanpinnan alla kaivoksissa."

4 Kyseisen yleissopimuksen 3 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Kansallinen lainsäädäntö voi vapauttaa yllä mainitusta kiellosta:

a) henkilöt, jotka ovat johtavassa asemassa eivätkä suorita ruumiillista työtä;

b) henkilöt, joita käytetään terveydenhoidolliseen tai sosiaaliseen toimeen;

c) henkilöt, jotka opintoaikanaan ammattikasvatustaan varten viettävät jonkin ajan kaivoksen maanalaisissa osissa;

d) muut henkilöt, joiden tilapäisesti on laskeuduttava kaivoksen maanalaisiin osiin ammatin harjoittamista varten, joka ei ole ruumiillista työtä."

Mainitun yleissopimuksen 7 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Jokainen jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen, voi, sitten kun kymmenen vuotta on kulunut siitä päivästä, jona sopimus alkuaan tuli voimaan, irtisanoa sen kirjelmällä, joka annetaan Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle ja jonka hän rekisteröi. Irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Jokainen jäsenvaltio, joka on ratifioinut tämän sopimuksen eikä vuoden kuluessa edellisessä kohdassa mainitun kymmenvuotiskauden päättymisestä käytä tässä artiklassa säädettyä irtisanomisoikeutta, on sidottu uudeksi kymmenvuotiskaudeksi ja voi sen jälkeen, huomioon ottaen tässä sopimuksessa määrätyt ehdot, irtisanoa sopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päättyessä."

6 ILO:n yleissopimus nro 45 tuli voimaan 30.5.1937.

7 Terveydestä ja turvallisuudesta kaivoksissa 22.6.1995 annettu ILO:n yleissopimus nro 176 ei koske ainoastaan miehiä vaan siinä vahvistetaan terveyttä ja turvallisuutta koskevia sääntöjä työntekijän sukupuolesta riippumatta.

8 Itävallan tasavalta ratifioi kyseisen yleissopimuksen 26.5.1999, mutta se ei ole irtisanonut ILO:n yleissopimusta nro 45.

Yhteisön lainsäädäntö

9 EY 307 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätään seuraavaa:

"Tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta sellaisiin oikeuksiin tai velvollisuuksiin, jotka johtuvat yhden tai useamman jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen maan kanssa ennen 1 päivää tammikuuta 1958 tai, kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, ennen liittymispäivää tekemästä sopimuksesta.

Siltä osin kuin tällaiset sopimukset eivät ole sopusoinnussa tämän sopimuksen kanssa, asianomaiset jäsenvaltiot käyttävät kaikkia aiheellisia keinoja todettujen ristiriitojen poistamiseksi. Tällöin jäsenvaltiot tarvittaessa avustavat toisiaan ja tapauksissa, joissa se on aiheellista, vahvistavat yhteisen kannan."

10 Direktiivin 76/207 2 artiklan 1–3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Tasa-arvoisen kohtelun periaatteella tarkoitetaan jäljempänä, että minkäänlaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei saa esiintyä välittömästi tai välillisesti etenkään siviilisäädyn tai perheaseman perusteella.

2. Tämän direktiivin estämättä jäsenvaltiot saavat jättää sen soveltamisalan ulkopuolelle sellaisen ammattitoiminnan, ja tarvittaessa siihen johtavan koulutuksen, jossa työntekijän sukupuoli on toiminnan luonteen tai suoritusolosuhteiden kannalta ratkaiseva.

3. Tämän direktiivin estämättä saadaan soveltaa säännöksiä, jotka koskevat naisten suojelua erityisesti raskauden ja synnytyksen perusteella."

11 Kyseisen direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tasa-arvoisen kohtelun periaatteen noudattamisella tarkoitetaan, että minkäänlaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää ei esiinny niissä ehdoissa, valintaperusteet mukaan lukien, jotka koskevat mahdollisuuksia työhön tai tehtävään jollakin toiminnan alalla tai jossakin elinkeinossa taikka jollakin ammattihierarkian tasolla.

2. Tätä tarkoitusta varten jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että:

a) kaikki tasa-arvoisen kohtelun periaatteen vastaiset lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset kumotaan;

— —"

12 Toimenpiteistä raskaana olevien ja äskettäin synnyttäneiden tai imettävien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen kannustamiseksi työssä 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/85/ETY (kymmenes direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) (EYVL L 348, s. 1) 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) 'raskaana olevalla työntekijällä' raskaana olevaa työntekijää, joka kansallisen lainsäädännön ja/tai kansallisen käytännön mukaisesti ilmoittaa työnantajalleen tilastaan;

b) 'äskettäin synnyttäneellä työntekijällä' työntekijää, jonka kansallisen lainsäädännön ja/tai kansallisen käytännön mukaan katsotaan synnyttäneen äskettäin ja joka ilmoittaa tilastaan kyseisen lainsäädännön ja/tai käytännön mukaisesti työnantajalleen;

c) 'imettävällä työntekijällä' työntekijää, jonka kansallisen lainsäädännön ja/tai kansallisen käytännön mukaan katsotaan imettävän ja joka ilmoittaa tilastaan kyseisen lainsäädännön ja/tai käytännön mukaisesti työnantajalleen."

13 Kyseisen direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Arviointi ja tiedottaminen

1. Työnantajan on arvioitava 2 artiklassa määriteltyihin työntekijöihin suoraan tai direktiivin 89/391/ETY 7 artiklassa mainitun suojelun ja ennalta ehkäisevän toiminnan kautta asianomaisessa yrityksessä ja/tai laitoksessa kohdistuvan altistumisen luonne, aste ja kesto kaikessa sellaisessa toiminnassa, jonka epäillään sisältävän erityisen vaaran altistua tekijöille, prosesseille ja työolosuhteille, joista on luettelo, joka ei ole tyhjentävä, liitteessä II, jotta:

— kaikki 2 artiklassa määriteltyjen työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä koskevat vaarat sekä kaikki mahdolliset vaikutukset raskaudelle tai imettämiselle voidaan arvioida,

— voidaan päättää mihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä.

2. Edellä 2 artiklassa määritellyille yrityksen ja/tai laitoksen työntekijöille ja niille työntekijöille, jotka ovat mahdollisesti 2 artiklassa mainituissa tilanteissa, ja/tai heidän edustajilleen on tiedotettava 1 kohdassa tarkoitetun arvioinnin tuloksista sekä kaikista toteutettavista työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvistä toimenpiteistä, sanotun vaikuttamatta direktiivin 89/391/ETY 10 artiklan soveltamiseen."

14 Direktiivin 92/85 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Arvioinnin tuloksista juontuva toiminta

1. Jos 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun arvioinnin tuloksena ilmenee, että on olemassa 2 artiklassa määriteltyyn työntekijään kohdistuva hänen turvallisuuttaan tai terveyttään koskeva vaara tai vaikutus kyseisen työntekijän raskauteen tai imetykseen, työnantajan on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet, jotta kyseisen työntekijän työoloja ja/tai työaikoja väliaikaisesti muuttamalla voidaan varmistaa, etteivät työntekijät altistu tällaisille riskeille, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 89/391/ETY 6 artiklan soveltamista.

2. Jos työntekijän työolojen ja/tai työaikojen muuttaminen ei ole teknisesti ja/tai objektiivisesti katsoen mahdollista, tai sitä ei voida asianmukaisesti perusteltujen syiden vuoksi kohtuudella vaatia, työnantajan on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet asianomaisen työntekijän siirtämiseksi toiseen tehtävään.

3. Jos työntekijän siirtäminen toiseen tehtävään ei ole teknisesti ja/tai objektiivisesti katsoen mahdollista, tai sitä ei voida asianmukaisesti perusteltujen syiden vuoksi kohtuudella vaatia, asianomaiselle työntekijälle on kansallisen lainsäädännön ja/tai käytännön mukaisesti myönnettävä loma koko sille ajalle, joka on tarpeen työntekijän turvallisuuden tai terveyden suojelemiseksi.

4. Tämän artiklan säännöksiä sovelletaan vastaavasti tapauksiin, joissa työntekijä, joka harjoittaa 6 artiklan mukaisesti kiellettyä toimintaa, tulee raskaaksi tai alkaa imettää ja ilmoittaa työnantajalleen tästä."

15 Direktiivin 92/85 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tapaukset, joissa altistuminen kielletään

Työntekijöiden suojelua koskevien yleisten määräysten lisäksi, erityisesti niiden, jotka koskevat työssä altistumisten raja-arvoja:

1) edellä 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettuja raskaana olevia työntekijöitä ei saa missään tapauksissa velvoittaa suorittamaan tehtäviä, jotka arvioinnin mukaan saattavat altistaa heidän turvallisuutensa tai terveytensä liitteessä II olevassa A jaksossa mainituille tekijöille ja työolosuhteille;

2) edellä 2 artiklan c alakohdassa tarkoitettuja imettäviä työntekijöitä ei saa missään tapauksissa velvoittaa suorittamaan tehtäviä, jotka arvioinnin mukaan saattavat altistaa heidän turvallisuutensa tai terveytensä liitteessä II olevassa B jaksossa mainituille tekijöille ja työolosuhteille."

16 Kyseisen direktiivin liitteessä I, jonka otsikko on "Luettelo, joka ei ole tyhjentävä, tekijöistä, menetelmistä ja työolosuhteista, joihin viitataan 4 artiklan 1 kohdassa", tarkennetaan seuraavaa:

"A. Tekijät

1. Fyysiset tekijät, siltä osin kuin niiden katsotaan aiheuttavan sikiövaurioita ja/tai vaurioittavan istukan kiinnitystä sekä etenkin:

a) iskut, tärinä tai liike;

b) taakkojen käsittely mikäli tästä aiheutuu, etenkin selkään kohdistuvia, vaaroja;

c) melu;

— —

f) äärimmäinen kylmyys tai kuumuus:

g) liikkeet ja asennot, liikkuminen — joko yrityksen sisällä tai sen ulkopuolella — henkinen ja fyysinen väsymys sekä muut direktiivin 2 artiklassa määritellyn työntekijän toimintaan liittyvät fyysiset rasitukset.

2. Biologiset tekijät

— —

3. Kemialliset tekijät

Seuraavat kemialliset tekijät sikäli kuin niiden tiedetään vaarantavan raskaana olevien naisten tai syntymättömän lapsen terveyden ja sikäli kuin näitä tekijöitä ei mainita liitteessä II:

— —

e) häkä

— —

B. Prosessit

— Direktiivin 90/394/ETY liitteessä I luetellut teolliset prosessit.

C. Työolosuhteet

— Maanalainen kaivostyö."

17 Direktiivin 92/85 liitteessä II, jonka otsikko on "Luettelo, joka ei ole tyhjentävä, tekijöistä ja työolosuhteista, joihin viitataan 6 artiklassa", todetaan seuraavaa:

"A. Edellä 2 artiklan a alakohdassa määritellyt raskaana olevat työntekijät

1. Tekijät

a) Fyysiset tekijät

— Työskentely ylipaineessa, eli paineistetut tilat ja vedenalainen sukeltaminen.

— —

2. Työolosuhteet

— Maanalainen kaivostyö.

B. Edellä 2 artiklan c kohdassa tarkoitetut imettävät työntekijät

— —

2. Työolosuhteet

— Maanalainen kaivostyö."

Kansallinen lainsäädäntö

18 Arbeitszeitordnungin (työaika-asetus), joka on annettu 30.4.1938 (*Deutsches Reichsgesetzblatt* I, s. 447; *Gesetzblatt für das Land Österreich* 231/1939; jäljempänä vuoden 1938 asetus), 16 §:ssä säädettiin seuraavaa:

"Työskentelykiellot

1) Naispuoliset työntekijät eivät saa työskennellä kaivoksissa, suolantuotantolaitoksissa, rikastuslaitoksissa, maanalaisissa louhoksissa tai avolouhoksissa eivätkä maan päällä suoritettavissa louhintaan (lukuun ottamatta rikastusta (erotusta ja pesua)), kuljetukseen tai lastaukseen liittyvissä tehtävissä.

2) Naispuoliset työntekijät eivät myöskään saa työskennellä koksaamoissa tai kuljettaa minkä tahansa tyyppiseen rakentamiseen tarkoitettuja raaka-aineita.

3) Liittovaltion työministeri voi kieltää naispuolisten työntekijöiden työhönoton kokonaan tietyn tyyppisiin toimintoihin tai töihin, joista voi olla erityistä vaaraa terveydelle ja siveellisyydelle, tai asettaa sen osalta tiettyjä ehtoja."

19 Kyseinen säännös kumottiin vuonna 1972 maanalaista kaivosalaa lukuun ottamatta.

20 Naisten työskentelyä maanalaisessa kaivosteollisuudessa on 1.8.2001 lähtien säännelty vuoden 2001 asetuksella.

21 Kyseisen asetuksen 2 §:n, jonka otsikko on "Työskentely maanalaisessa kaivosteollisuudessa", sanamuoto on seuraava:

"1) Naispuoliset työntekijät eivät saa tehdä maanalaista kaivostyötä.

2) 1 momenttia ei sovelleta

1. naispuolisiin työntekijöihin, jotka ovat vastuunalaisessa asemassa johtotehtävissä tai teknisissä tehtävissä ja jotka eivät tee fyysisesti rasittavaa työtä;

2. naispuolisiin työntekijöihin, jotka toimivat sosiaali- tai terveydenhoitoalan tehtävissä;

3. naispuolisiin työntekijöihin, joiden on opintojen tai vastaavan koulutuksen osana suoritettava työharjoittelu, tämän harjoittelun ajan;

4. naispuolisiin työntekijöihin, jotka työskentelevät maanalaisessa kaivosteollisuudessa ainoastaan satunnaisesti tehtävissä, jotka eivät ole fyysisesti rasittavia."

22 Mainitun asetuksen 4 §:ssä, jonka otsikko on "Fyysisesti erittäin rasittavat työt", säädetään seuraavaa:

"1) Naispuoliset työntekijät eivät saa tehdä työtä, jossa kuormien nostaminen, kantaminen, työntäminen, kääntäminen tai muu kuljettaminen altistaa heidät erityiselle ruumiilliselle rasitukselle, joka kuormittaa elimistöä heille haitallisella tavalla.

2) Kun arvioidaan, onko kyseessä 1 momentissa tarkoitettu työ, rasituksen ja kuormituksen kannalta on otettava huomioon ennen kaikkea kuorman paino, laji ja muoto, kuljetusmuoto ja kuljetuksen nopeus, työsuorituksen kesto ja se, miten usein se toistuu, sekä naispuolisten työntekijöiden kunto.

3) 1 momenttia ei sovelleta työhön, jossa naispuoliset työntekijät työskentelevät vain lyhytaikaisesti tai sellaisissa olosuhteissa, joissa heidän henkensä tai terveytensä ei oleteta olevan vaarassa."

23 Vuoden 1973 asetuksen 8 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1) Vain 21-vuotiaat tai sitä vanhemmat miespuoliset työntekijät, joiden terveys on työsuorituksen kannalta riittävä, voivat työskennellä ylipaineessa. — —

2) — — Sikäli kuin 1 momentin mukainen terveysvaatimus täyttyy, myös 21-vuotiaat tai sitä vanhemmat naispuoliset työntekijät voivat työskennellä ylipaineessa valvontatehtävissä tai muissa tehtävissä, jos työ ei aiheuta vähäistä suurempaa fyysistä rasitusta. — — "

24 Vuoden 1973 asetuksen 31 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1) Vain 21-vuotiaat tai sitä vanhemmat miespuoliset työntekijät, joiden terveys on työsuorituksen kannalta riittävä ja joilla on terveyden ja turvallisuuden kannalta tarvittavat erityistiedot ja ammattitaito, voivat työskennellä sukeltajina. — — "

Oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

25 Komissio katsoi, että vuoden 1938 asetuksessa säädetty kielto ottaa naispuolisia työntekijöitä työhön maanalaiseen kaivosteollisuuteen oli yhteisön oikeuden vastainen samoin kuin ylipaineessa tehtävää työtä ja sukellustyötä koskeva samankaltainen kielto, ja se aloitti jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn. Se kehotti ensin virallisella huomautuksella Itävallan tasavaltaa esittämään huomautuksensa ja lähetti tämän jälkeen 7.2.2002 perustellun lausunnon, jossa se kehotti kyseistä jäsenvaltiota toteuttamaan lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen tiedoksiantamisesta. Kyseinen lausunto koski maanalaisessa kaivosteollisuudessa työskentelyn osalta vuoden 1938 eikä vuoden 2001 asetusta, joka on nyt käsiteltävänä olevan kanteen kohteena ja johon Itävallan hallitus on vedonnut ensimmäistä kertaa mainittuun perusteltuun lausuntoon antamassaan vastauksessa.

26 Koska komissio katsoi, että Itävallan viranomaisten toimittamien tietojen perusteella perustellussa lausunnossa tarkoitettu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen jatkui, se päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanne

Tutkittavaksi ottaminen

Itävallan hallituksen lausumat

27 Itävallan hallitus katsoo, ettei komission kannetta voida ottaa tutkittavaksi siltä osin kuin se koskee kieltoa ottaa naisia työhön maanalaiseen kaivosteollisuuteen. Se väittää, että komission perustellun lausunnon ja kanteen on perustuttava

yhdenmukaisiin väitteisiin. Itävallan hallitus vetoaa asiassa C-11/95, komissio vastaan Belgia, 10.9.1996 annettuun tuomioon (Kok. 1996, s. I-4115) ja väittää, että vain silloin kun toimenpiteet, joihin on vedottu oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn kuluessa, on pidetty voimassa kokonaisuudessaan, näiden kahden menettelyn vaiheen välillä toteutetut muutokset kansalliseen lainsäädäntöön eivät estä ottamasta kannetta tutkittavaksi. Vuoden 2001 asetuksella on kuitenkin sen mukaan huomattavasti muutettu voimassa olevaa tilannetta.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

28 On totta, että EY 226 artiklan nojalla nostetun kanteen kohde rajataan kyseisessä määräyksessä tarkoitetussa oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, ja että perustellun lausunnon ja kanteen on tästä syystä perustuttava yhdenmukaisiin väitteisiin (ks. mm. asia C-227/01, komissio v. Espanja, tuomio 16.9.2004, Kok, 2004, s. I-8253, 26 kohta).

29 Tämä vaatimus ei voi kuitenkaan merkitä sitä, että perustellun lausunnon ja kannekirjelmässä esitettyjen vaatimusten pitäisi aina olla täysin yhteneviä, kun oikeudenkäynnin kohdetta ei ole laajennettu tai muutettu vaan päinvastoin ainoastaan rajattu (asia C-139/00, komissio v. Espanja, tuomio 11.7.2002, Kok. 2002, s. I-6407, 19 kohta). Tältä osin silloin kun lainsäädäntöä on muutettu oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana, kanne voi koskea sellaisia kansallisia säännöksiä, jotka eivät ole yhdenmukaisia perustellussa lausunnossa tarkoitettujen säännösten kanssa.

30 Edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Belgia annettu tuomio ei ole ristiriidassa tämän tulkinnan kanssa. Mainitun tuomion 74 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että riittää, että oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä riitautetulla lainsäädännöllä käyttöön otettu järjestelmä on kokonaisuudessaan pysytetty niillä uusilla toimenpiteillä, joita jäsenvaltio on toteuttanut perustellun lausunnon antamisen jälkeen ja jotka riitautetaan kanteessa. Näin todetessaan yhteisöjen

tuomioistuin ei ole sulkenut pois sitä, etteikö myös riittäisi, että uusilla toimenpiteillä otetaan käyttöön poikkeuksia perustellun lausunnon kohteena olevaan järjestelmään, jolloin siis väitteen kohteena olevaa noudattamatta jättämistä korjataan osittain. Se, ettei kannetta voitaisi tällaisessa tapauksessa ottaa tutkittavaksi, voisi antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden estää jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely siten, että se muuttaa lainsäädäntöään hieman aina saatuaan tiedoksi perustellun lausunnon ja pitää näin toisaalta edelleen voimassa arvostelun kohteena olevan lainsäädännön.

31 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa vuoden 2001 asetuksen 2 §:ssä kielletään vuoden 1938 asetuksen 16 §:n tavoin ottamasta naisia töihin maanalaiseen kaivosteollisuuteen. Siinä tehdään aikaisemmasta asetuksesta poiketen tiettyjä poikkeuksia, joilla rajoitetaan kiellon soveltamisalaa. Sillä, että kanne otetaan tutkittavaksi tässä tapauksessa, ei kuitenkaan vahingoiteta puolustautumisoikeuksia siltä osin kuin kaikki ehdotonta kieltoa tukevat perustelut ja etenkin kaikki luonteeltaan lääketieteelliset tai fysikaaliset perustelut on voitu esittää oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana ja kyseiset perustelut ovat pääosin niitä perusteluja, joihin on vedottu poikkeuksia sisältävän kiellon perustelemiseksi.

32 Näin ollen Itävallan hallituksen esittämä kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä koskeva oikeudenkäyntiväite on hylättävä.

Kielto ottaa naispuolisia työntekijöitä työhön maanalaiseen kaivosteollisuuteen

Direktiivi 76/207

— Asianosaisten lausumat

33 Komissio väittää, että vuoden 2001 asetuksen 2 §, jonka mukaan naisia voidaan ottaa töihin maanalaiseen kaivosteollisuuteen ainoastaan tiettyihin rajattuihin toimintoi-

hin, ei ole yhteensopiva direktiivin 76/207 3 artiklan 1 kohdan kanssa. Vaikka kyseisessä direktiivissä itsessään onkin tiettyjä syrjintäkieltoa koskevia rajoituksia, siihen ei voida vedota esillä olevassa asiassa riidanalaisen työskentelykiellon perustelemiseksi.

34 Komission mukaan maanalaisessa kaivosteollisuustoiminnassa ei ole kyse mainitun direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kaltaisesta ammattitoiminnasta.

35 Komissio väittää sen miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteeseen tehdyn poikkeuksen osalta, josta säädetään direktiivin 76/207 2 artiklan 3 kohdassa, että vaarat, joille naiset altistuvat maanalaisessa kaivosteollisuudessa, eivät yleisesti ottaen eroa luonteeltaan niistä vaaroista, joille myös miehet altistuvat.

36 Itävallan hallitus tukeutuu tähän viimeksi mainittuun säännökseen ja väittää, että vuoden 2001 asetuksen 2 § on direktiivin 76/207 mukainen.

37 Itävallan hallituksen mukaan työskentely maanalaisessa kaivosteollisuudessa merkitsee tuki- ja liikuntaelinten jatkuvaa kuormittamista rasittavassa asennossa usein kädet ylhäällä tehtyjen töiden yhteydessä ilmassa, joka on täynnä etenkin kvartsipölyä, typen oksidia ja hiilimonoksidia ja jonka lämpö- ja kosteusarvot ovat suurimman osan ajasta keskiarvoa korkeammat. Tämä johtaa asianomaisten työntekijöiden osalta siihen, että heillä on usein keuhkoihin, verenkiertoon ja selkärankaan liittyviä sairauksia (kaivostyöläisten nivelkierukan tulehdus, nikamavälilevyjen vahingoittumiset, lihasreuma).

38 Lihasmassa ja -voima, vitaalikapasiteetti, hapenkulutus, veren volyymi ja punaisten verisolujen määrä on naisilla keskimääräisesti alhaisempi kuin miehillä. Naisilla, jotka kestävät suuria fyysisiä rasituksia työpaikoillaan, on suurempi vaara saada keskenmeno, kuten myös osteoporoosi vaihdevuosien aikana, ja heillä on muita enemmän migreeniä.

39 Koska naisilla on keskimääräisesti pienemmät selkänikamat, he joutuvat miehiä suurempaan vaaraan raskaita taakkoja kantaessaan. Lisäksi useamman synnytyksen jälkeen vaara saada lannenikamien vammoja lisääntyy.

40 On näin ollen selvää, että miesten ja naisten välillä keskimääräisesti olevien ruumiinrakenteellisten erojen vuoksi hyvin rasittava fyysinen työ maanalaisessa kaivosteollisuudessa altistaa viimeksi mainitut useammille vaaroille, toisin kuin mistä on kyse esimerkiksi yötyön osalta, joka altistaa naiset ja miehet samoille rasituksille.

41 Komissio huomauttaa etenkin tältä osin Itävallan hallituksen itse todenneen oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, että "energiamuuttujien kenttä on huomattava, päällekkäisyydet miehiä koskevien arvojen kanssa ovat merkittäviä ja [että] tapauskohtainen harkinta on näin ollen tarpeen".

— Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

42 Direktiivin 76/207 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti tasa-arvoisen kohtelun noudattamisella tarkoitetaan, että minkäänlaista sukupuoleen perustuvaa syrjintää

ei esiinny niissä ehdoissa, jotka koskevat mahdollisuuksia työhön tai tehtävään. On selvää, että vuoden 2001 asetuksen 2 §:n 1 momentilla miehiä ja naisia kohdellaan eri tavalla kaivosteollisuudessa työskentelemisen osalta. Koska Itävallan hallitus vetoaa kyseisen direktiivin 2 artiklan 3 kohdassa säädettyyn poikkeukseen, on tutkittava, kuuluuko tällainen erilainen kohtelu mainitun säännöksen soveltamisalaan ja onko se näin ollen sallittua.

43 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on korostanut etenkin asiassa C-394/96, Brown, 30.6.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. I-4185, 17 kohta), kun direktiivin 76/207 2 artiklan 3 kohdassa jäsenvaltioille jätetään oikeus pitää voimassa tai antaa säännöksiä naisten suojelemiseksi "raskauden ja synnytyksen" perusteella, siinä tunnustetaan samalla sukupuolten välisen tasa-arvoisen kohtelun periaatteen mukaisesti yhtäältä naisen raskaudenaikaisen ja -jälkeisen biologisen tilan ja toisaalta naisen ja lapsen välillä synnytyksen jälkeen vallitsevan erityissuhteen suojeleminen oikeutetuksi.

44 Yhteisön lainsäätäjä on juuri sen vuoksi, että tietyt toiminnat voivat erityisesti altistaa raskaana olevat, äskettäin synnyttäneet tai imettävät naispuoliset työntekijät tekijöille, prosesseille tai vaarallisille työolosuhteille, jotka vaarantavat turvallisuuden tai terveyden, ottanut käyttöön direktiivin 92/85 antaessaan vaarojen arvioimista ja niistä tiedottamista koskevan järjestelmän sekä kiellon harjoittaa tiettyjä toimintoja.

45 Direktiivin 76/207 2 artiklan 3 kohdassa ei kuitenkaan anneta mahdollisuutta sulkea naisia jonkin toimen ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että naisia pitäisi suojella enemmän kuin miehiä vaaroilta, jotka koskevat miehiä ja naisia samalla tavoin ja joihin ei liity nimenomaisesti mainittujen tarpeiden kaltaista erityistä naisten suojelemisen tarvetta (ks. vastaavasti asia 222/84, Johnston, tuomio 15.5.1986, Kok. 1986, s. 1651, Kok. Ep. VIII, s. 621, 44 kohta ja asia C-285/98, Kreil, tuomio 11.1.2000, Kok. 2000, s. I-69, 30 kohta).

46 Naisia ei saa myöskään sulkea jonkin toimen ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että he ovat keskimääräisesti pienempiä eivätkä niin voimakkaita kuin miehet keskimäärin, silloin kun miehillä, jotka ovat fyysisesti samankaltaisia, on mahdollisuus päästä kyseiseen toimeen.

47 Vaikka tässä tapauksessa on totta, ettei vuoden 2001 asetuksella kielletä ottamasta naisia töihin maanalaiseen kaivosteollisuuteen säätämättä samalla kyseistä kieltoa koskevia poikkeuksia, mainitun asetuksen 2 §:n 1 momentissa olevan yleisen kiellon soveltamisala on kuitenkin hyvin laaja siltä osin kuin siinä suljetaan naiset myös sellaisten toimien ulkopuolelle, jotka eivät ole fyysisesti rasittavia ja jotka eivät näin ollen merkitse erityistä vaaraa naisen biologiselle kyvylle tulla raskaaksi ja synnyttää sekä raskaana olevan, äskettäin synnyttäneen tai imettävän naisen turvallisuudelle tai terveydelle taikka jopa sikiölle.

48 Kyseisen asetuksen 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetty poikkeus koskee näet ainoastaan sellaisia johtotehtäviä ja teknisiä tehtäviä, joita hoitavat henkilöt ovat "vastuunalaisessa asemassa" ja jotka näin ollen ovat hierarkiassa ylemmällä tasolla. Mainitun momentin 2 kohdassa säädetty poikkeus koskee ainoastaan niitä naispuolisia työntekijöitä, jotka toimivat sosiaali- tai terveydenhoitoalan tehtävissä, ja tämän saman momentin 3 ja 4 kohdassa on kyse yksinomaan ajallisesti rajatuista erityistilanteista.

49 Tällaisella lainsäädännöllä ylitetään se, mikä on tarpeen direktiivin 76/207 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun naisten suojelun varmistamiseksi.

50 Tästä seuraa, ettei vuoden 2001 asetuksen 2 §:n 1 momentissa säädettyä yleistä kieltoa ottaa naisia työhön maanalaiseen kaivosteollisuuteen voida edes kyseisen säännöksen 2 momentin kanssa luettuna pitää direktiivin 76/207 2 artiklan 3 kohdan perusteella sallittuna erilaisena kohteluna.

EY 307 artikla ja ILO:n yleissopimus nro 45

— Asianosaisten lausumat

51 Itävallan hallitus väittää, että asiassa vedotuista lääketieteellisistä perusteluista riippumatta naisten työhönottoa maanalaiseen kaivosteollisuuteen koskevat rajoitukset ovat uudessa lainsäädännössä asetetuissa rajoissa perusteltavissa myös sillä, että Itävallan tasavaltaa velvoittaa ILO:n yleissopimus nro 45, jonka se on ratifioinut vuonna 1937.

52 Asiassa C-158/91, Levy, 2.8.1993 annettu tuomio (Kok. 1993, s. I-4287, Kok. Ep. XIV, s. I-329, 17 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja asiassa C-13/93, Minne, 3.2.1994 annettu tuomio (Kok. 1994, s. I-371, 19 kohta) huomioon ottaen jäsenvaltioiden on Itävallan hallituksen mukaan joka tapauksessa mahdollista vedota oikeuksiin, joita niillä on tällaisten sopimusten perusteella. Tästä seuraa, että Itävallan hallitus, jonka oli pantava ILO:n yleissopimuksessa nro 45 määrätty työkielto täytäntöön kansallisessa oikeudessa, ei ole velvollinen tältä osin soveltamaan direktiivin 76/207 2 ja 3 artiklaa.

53 Komissio väittää, että Itävallan hallituksen edellä mainittujen asioiden Levy ja Minne perusteella tekemä päätelmä on liian yleinen.

54 Komission mukaan yhteisöjen tuomioistuimen EY 307 artiklasta asiassa C-84/98, komissio vastaan Portugali, 4.7.2000 antamassaan tuomiossa (Kok. 2000, s. I-5215, 51 ja 53 kohta) omaksuma tulkinta on suoraan sovellettavissa esillä olevaan tapaukseen. ILO:n yleissopimuksen nro 45 7 artiklassa on näet irtisanomislauseke. On kiistatonta, että Itävallan tasavalta saattoi irtisanoa kyseisen yleissopimuksen 30.5.1997 alkaen eli sen päivän jälkeen, jolloin direktiivi oli tullut sitä velvoittavaksi Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3) ratifioimisen vuoksi. Itävallan tasavalta olisi komission mukaan ollut direktiivin 76/207 3 artiklan 2 kohdan perusteella velvollinen irtisanomaan yleissopimuksen.

55 Itävallan hallitus väittää puolestaan, ettei se voinut tietää, että Itävallassa tällä alalla sovellettava lainsäädäntö oli ristiriidassa yhteisön oikeuden lainsäädännön kanssa, eikä myöskään sitä, että komissio piti kyseisiä säännöksiä yhteisön oikeuden vastaisina. Komission ensimmäinen kirje, joka koski kyseistä asiaa, oli päivätty 29.9.1998. Tästä seuraa, että ILO:n yleissopimus nro 45 voidaan irtisanoa aikaisintaan 30.5.2007.

56 Edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Portugali annetussa tuomiossa jäsenvaltioille ei aseteta mitään yleistä velvollisuutta irtisanoa kansainväliset sopimukset silloin kun ne ovat ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa. Itävallan hallituksen mielestä tämä tulkinta seuraa myös asiassa C-475/98, komissio vastaan Itävalta, 5.11.2002 annetusta tuomiosta (Kok. 2002, s. I-9797, 49 kohta), jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi niin kutsuttujen open skies -sopimusten osalta, että silloin kun tällaista ennen liittymistä tehtyä sopimusta muutetaan, jäsenvaltiot ovat estyneitä tekemään uusia kansainvälisiä sitoumuksia ja tämän lisäksi ne eivät voi myöskään pitää voimassa tällaisia sitoumuksia, jos ne ovat yhteisön oikeuden vastaisia. Jos on olemassa yleinen velvollisuus irtisanoa yhteisön oikeuden vastaiset sopimukset, ei olisi ollut tarpeen todeta, että sopimus oli vahvistettu kokonaan silloin kun sen tiettyjä osia muutettiin.

— Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

57 EY 307 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee, että EY:n perustamissopimuksen määräykset eivät vaikuta sellaisiin velvollisuuksiin, jotka johtuvat yhden tai useamman jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen maan kanssa, kun on kyse jäseneksi liittyneistä valtioista, ennen niiden liittymispäivää tekemästä sopimuksesta.

58 Itävallan tasavalta, joka liittyi Euroopan yhteisöön 1.1.1995 alkaen, on ratifioinut ILO:n yleissopimuksen nro 45 ennen kyseistä päivämäärää. Tämän yleissopimuksen 2 artiklassa on yleinen kielto käyttää naisia työssä maanpinnan alla kaivoksissa, ja sen 3 artiklassa sallitaan muutamia samantyyppisiä poikkeuksia kuin vuoden 2001 asetuksessa. On selvää, että mainitulla asetuksella pannaan täytäntöön kyseisen yleissopimuksen mukaiset velvoitteet tiukentamatta niitä naisten työskentelyä koskevia rajoituksia, joista siinä on määrätty.

59 Näin ollen vaikka on totta, että Itävallan tasavalta voi periaatteessa vedota EY 307 artiklan ensimmäiseen kohtaan pitääkseen voimassa kansalliset säännökset, joilla edellä mainitut velvoitteet pannaan täytäntöön, saman artiklan toisessa kohdassa tarkennetaan kuitenkin, että siltä osin kuin mainitun artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut aikaisemmat sopimukset eivät ole sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa, asianomaiset jäsenvaltiot käyttävät kaikkia aiheellisia keinoja todettujen ristiriitojen poistamiseksi.

60 Yhteisöjen tuomioistuimen tämän tuomion 50 kohdassa tekemä päätelmä huomioon ottaen Itävallan tasavallan ILO:n yleissopimuksen nro 45 mukaiset velvoitteet ovat ristiriidassa direktiivin 76/208 2 ja 3 artiklan kanssa.

61 Kuten asiassa C-62/98, komissio vastaan Portugali, 4.7.2000 annetun tuomion (Kok. 2000, s. I-5171) 50 kohdasta ilmenee, yksi EY 307 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettu aiheellinen keino tällaisen ristiriidan poistamiseksi on etenkin asianomaisen sopimuksen irtisanominen.

62 On kuitenkin korostettava, että Itävallan tasavallan ainoa mahdollisuus irtisanoa ILO:n yleissopimuksen nro 45 Euroopan yhteisöön liittymisensä jälkeen oli kyseisen yleissopimuksen 7 artiklan 2 kohdassa vahvistettujen sääntöjen mukaan 30.5.1997 seuraavan vuoden kuluessa. Siihen aikaan tässä yleissopimuksessa määrätyn kiellon ja direktiivin 76/207 säännösten välistä ristiriitaa ei ollut kuitenkaan todettu riittävän selkeästi siten, että kyseinen jäsenvaltio olisi ollut velvollinen irtisanomaan mainitun yleissopimuksen.

63 On lisättävä, että kuten ILO:n yleissopimuksen nro 45 7 artiklan 2 kohdasta seuraa, Itävallalla on seuraava mahdollisuus irtisanoa kyseinen yleissopimus sen jälkeen kun uusi kymmenen vuoden ajanjakso, joka alkaa kulua 30.5.1997, on päättynyt.

64 Tästä seuraa, että Itävallan tasavalta ei ole jättänyt noudattamatta yhteisön oikeuden mukaisia velvoitteitaan, kun se on pitänyt voimassa vuoden 2001 asetukseen sisältyvien kaltaiset kansalliset säännökset.

65 Edellä olevasta ilmenee, että kanne on hylättävä siltä osin kuin se koskee naisten työhönottokieltoa maanalaisen kaivosteollisuuden alalla.

Kielto ottaa naisia ylipaineessa tehtäviin töihin ja sukellustöihin

Asianosaisten lausumat

66 Komissio katsoo, että huomautukset, jotka se on esittänyt kiellosta ottaa naisia töihin maanalaiseen kaivosteollisuuteen, pätevät samalla tavalla kieltoon ottaa naisia ylipaineessa tehtävään työhön ja sukellustyöhön. Sellainen yleinen kielto ottaa naisia työhön, josta on säädetty ilman tapauskohtaista harkintaa, ei voi olla perusteltavissa väitetyillä naisten suojelua koskevilla erityisillä tarpeilla.

67 Itävallan hallituksen mielestä vuoden 1973 asetuksen 8 ja 31 §:ssä olevat työhönottoa koskevat rajoitukset voidaan perustella myös lääketieteellisillä syillä, jotka liittyvät erityisellä tavalla naisten toimintaan.

68 Ylipaineessa tehtävät työt ja sukellustyöt merkitsevät useimmissa tapauksissa huomattavaa fyysistä rasitusta esimerkiksi rakennettaessa metroa ylipaineessa ja puhdistettaessa siltoja veden alla. Kielto ottaa naisia töihin fyysisesti erittäin rasittaviin ylipaineessa suoritettaviin töihin ja kielto ottaa heitä sukellustöihin voidaan Itävallan hallituksen mukaan perustella miehiä alemmalla maksimaalisella ventilaatiokapasiteetilla ja sillä, että naisilla on vähemmän punaisia verisoluja.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi

69 Ehdotonta kieltoa ottaa naisia sukellustöihin ei voida pitää direktiivin 76/207 2 artiklan 3 kohdan perusteella sallittuna erilaisena kohteluna.

70 Sukellustöiden valikoima on laaja, ja niihin kuuluvat esimerkiksi toiminnat biologian, arkeologian, turismin ja rikospoliisin alalla.

71 Vuoden 1973 asetuksen 31 §:ssä säädetyllä ehdottomalla kiellolla naiset suljetaan myös sellaisten toimien ulkopuolelle, jotka eivät aiheuta merkittävää fyysistä rasitusta, ja sillä ylitetään selvästikin se, mikä on tarpeen naisten suojelemisen varmistamiseksi.

72 Ylipaineessa työskentelemisen osalta vuoden 1973 asetuksella suljetaan naiset sellaisten toimien ulkopuolelle, jotka aiheuttavat heidän organismilleen suurta rasitusta.

73 Siltä osin kuin Itävallan hallitus vetoaa kyseisen poissuljennan perustelemiseksi naisten osalta alempaan maksimaaliseen ventilaatiokapasiteettiin ja pienempään punaisten verisolujen määrään, se nojautuu väitteeseen, joka perustuu naisten osalta mitattuihin keskiarvoihin niiden vertaamiseksi miesten osalta mitattuihin keskiarvoihin. Kuten Itävallan hallitus on itse kuitenkin oikeudenkäyntiä edeltävässä

menettelyssä myöntänyt, näiden muuttujien osalta yksilöllisten naisia koskevien arvojen ja yksilöllisten miehiä koskevien arvojen päällekkäisyys on merkittävää.

74 Näin ollen lainsäädäntö, jossa suljetaan pois tapauskohtainen harkinta ja jossa naisia kielletään tekemästä kyseistä työtä, vaikka tällainen työ ei ole kielletty miehiltä, joiden vitaalikapasiteetti ja punasolujen määrä on sama tai alempi kuin näiden mitattujen muuttujien keskimääräiset arvot naisten osalta, ei ole sallittu direktiivin 76/207 2 artiklan 3 kohdan perusteella ja se merkitsee sukupuoleen perustuvaa syrjintää.

75 Edellä olevan perusteella on todettava, että Itävallan tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 76/207 2 ja 3 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa vuoden 1973 asetuksen 8 ja 31 §:ssä yleisen kiellon ottaa naisia ylipaineessa suoritettaviin töihin ja sukellustöihin ja säätänyt tässä ensiksi mainitussa tapauksessa vähäisen määrän poikkeuksia.

Oikeudenkäyntikulut

76 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin voi silloin, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan. Koska komission kanne on hyväksytty vain osittain, on määrättävä, että kukin vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Itävallan tasavalta ei ole noudattanut miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY 2 ja 3 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa 25.7.1973 annetun Druckluft- und Taucherarbeiten-Verordnungin (ylipaineessa suoritettavista töistä ja sukellustöistä annettu asetus) 8 ja 31 §:ssä yleisen kiellon ottaa naisia ylipaineessa suoritettaviin töihin ja sukellustöihin ja säätänyt tässä ensiksi mainitussa tapauksessa vähäisen määrän poikkeuksia.**

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **Asianosaiset vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset